

سند نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور

1404/3/6

شماره 40544/ت63719هـ

کلیه دستگاه های اجرایی

هیئت وزیران در جلسه 1404/2/21 به پیشنهاد شماره 586116 مورخ 1403/11/13 سازمان برنامه و بودجه کشور و به استناد ماده (21) قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران مصوب 1403 و اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، سند نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور را به شرح زیر تصویب کرد:

سند نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور

ماده 1- تعاریف آیین نامه اجرایی ماده (34) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور، موضوع نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور (تصویب نامه شماره 57697/ت25254 مورخ 1400/03/08) در این سند مجری است. همچنین، در این سند، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

1- سازمان: سازمان برنامه و بودجه کشور.

2- وجوه عمومی: وجوه عمومی موضوع ماده (13) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب 1366.

3- دستگاه: دستگاه های موضوع ماده (5) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب 1386، بند (ب) ماده (1) قانون برگزاری مناقصات مصوب 1383 و دستگاه هایی که به نحوی از انحاء از وجوه عمومی استفاده می کنند.

4- دستگاه های مرکزی: واحد مرکزی دستگاه که به تشخیص سازمان و طبق مقررات وظیفه راهبری واحدهای تابع را بر عهده دارد.

5 - سند: سند نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور.

6 - نظام: نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور.

7- اعتبار طرح های تملک دارایی های سرمایه ای: اعتبار طرح های تملک دارایی های سرمایه ای موضوع ماده (77) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب 1380.

8 - ماده (87) قانون: ماده (87) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب 1380.

9 - ماده (23) قانون الحاق (2): ماده (23) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (2) مصوب سال 1393.

10- یکپارچگی: در نظام، یکپارچگی از سه وجه مورد تأکید می باشد:

10-1. یکپارچگی در اصول: تمام دستگاه های مرکزی موظف به استقرار نظام در مجموعه های خود با رعایت کامل اصول و الزامات زیرنظام های ده گانه این سند می باشند.

10-2. یکپارچگی در دوره عمر طرح/پروژه: فرایندهای مربوط به زیرنظام های مختلف این نظام باید به گونه ای اجرا شوند که در طول عمر طرح/پروژه، دامنه کار، روش تدارک پروژه، تقدم و تأخر انجام پروژه ها، الزامات بهره برداری و سایر مواردی که در مصوبات موضوع ماده (23) قانون الحاق (2) برای طرح/

پروژه های تملک دارایی های سرمایه ای ، مصوبات موضوع ماده (87) قانون برای طرح/پروژه های سرمایه گذاری شرکت های دولتی از محل منابع داخلی یا تأییدیه متناظر آن برای سایر پروژه ها مشمول وجوه عمومی، حفظ شوند.

10-3. یکپارچگی در پیاده سازی نظام و مستند سازی اطلاعات پروژه ها: به نحوی که ضمن اجتناب از کارهای موازی و متعارض، یکپارچگی در مقررات، ضوابط و فرآیندهای نظام در قالب مبادله تفاهم نامه با دستگاه های مرکزی با ملاحظه الزامات، نیازها و ویژگی های هر مجموعه انجام شده و با یکپارچگی سامانه ها امکان دسترسی برخط به شاخص های صحیح اثربخشی و کارآمدی طرح ها و پروژه ها فراهم شود.

11-1. انواع پروژه ها: پروژه های سرمایه گذاری و ساخت و ساز در این سند از منظر تأمین اعتبار به سه دسته تقسیم می شوند:

11-1.1. پروژه های ذیل طرح های تملک دارایی های سرمایه ای: پروژه هایی که از وجوه عمومی استفاده می کنند و بین سازمان و دستگاه ، موافقت نامه برای آن پروژه مبادله می شود.

11-2. پروژه های ساخت و ساز برخوردار از وجوه عمومی: پروژه هایی که از وجوه عمومی استفاده می کنند و بین سازمان و دستگاه موافقت نامه برای آن پروژه مبادله نمی شود.

11-3. پروژه های ساخت و ساز غیربرخوردار از وجوه عمومی: پروژه هایی که در دوره عمر خود از وجوه عمومی استفاده نمی کنند.

12- عوامل نظام: به سازمان، دستگاه های مرکزی، دستگاه، کارفرمایان، مجریان طرح ها، تأمین کنندگان، سرمایه گذاران، تأمین کنندگان مالی، بهره برداران، مهندسان مشاور، بازرسان فنی، پیمانکاران و سازندگان و تضمین کنندگان عوامل نظام اطلاق می شود.

13- کارفرما: دستگاه یا نهادی که به استناد قوانین و مقررات دارای مأموریت مشخص برای تهیه، اجرا و یا بهره برداری پروژه می باشد.

14- مجری طرح: شخص حقیقی که به نمایندگی از سوی کارفرما و به استناد تبصره (1) ماده (53) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب 1366 (در مورد دستگاه موضوع بند(3)) و سایر قوانین مربوط، مسئولیت تهیه و اجرای یک طرح را به منظور تحقق اهداف آن به عهده می گیرد.

15- مدیر طرح: شخص حقوقی که پس از دریافت گواهی های صلاحیت لازم از سازمان، در چهارچوب قرارداد مربوط و در مقابل دریافت حق الزحمه، امر نمایندگی کارفرما را در محدوده وظایف مدیریتی قابل واگذاری وی، برعهده می گیرد.

16- تفاهم نامه: مجموعه ای شامل فهرست اسناد (ضوابط)، برنامه ها و اقدامات اختصاصی اولویت بندی شده که در چهارچوب نظام، توسط دستگاه های مرکزی تهیه و به سازمان ارائه می شود. این تفاهم نامه پس از تصویب و ابلاغ سازمان، قابل اجرا می باشد.

17- طرح: مجموعه ای از پروژه ها و عملیات مرتبط به هم که طی مدتی معین و با اعتباری مشخص برای تحقق بخشیدن به اهداف تعیین شده و قابل اندازه گیری در برنامه های توسعه و اسناد بالادست انجام می شود.

18- پروژه: مجموعه زیرپروژه ها و خدمات مرتبط به هم که طی مدتی معین و با هزینه مشخص و کیفیت از پیش تعیین شده، برای تحقق اهداف تعریف شده و قابل اندازه گیری در طرح انجام می شود و قابلیت بهره برداری دارد. معمولاً پروژه بخشی از یک طرح بوده و هر طرح می تواند شامل یک یا چند پروژه باشد.

19- زیرپروژه: بخشی از پروژه است که طی مدتی معین و با هزینه مشخص و کیفیت از پیش تعیین شده، برای تحقق اهداف تعریف شده در پروژه انجام می شود و امکان بهره برداری مقطعی را در حین اجرای پروژه دارد.

20- اقلام قابل تحویل (تحویل شدنی ها): اجزایی از پروژه که دارای کارکرد مشخص در پروژه بوده و قابلیت تحویل دارند ولی قابلیت بهره برداری برای پروژه را ندارند.

21- عملیات بهره برداری: از ابتدای راه اندازی پروژه تا اتمام قابلیت بهره برداری پروژه را شامل می شود.

22- دوره عمر پروژه و عملیات بهره برداری: شامل دوره پیدایش تا اتمام دوره بهره برداری پروژه است.

23- سامانه نظام: سامانه ای که مستندات تهیه همه اسناد، ضوابط و نشریات فنی، مالی، اجرایی و قراردادی به صورت برخط در آن ذخیره شده و افراد تهیه کننده ضوابط و نشریات فنی، مالی، اجرایی و قراردادی با دسترسی هایی که سازمان مشخص می کند، در این سامانه به فعالیت خواهند پرداخت. نشریات و ضوابط فنی، مالی و قراردادی با انتشار در این سامانه به نشانی (nezamfanni.ir) رسمیت می یابند.

24- مطالعات توجیهی: گردآوری اطلاعات و آمار، بررسی و تحلیل نیازها، بررسی های فنی و ارائه راه حل های مختلف برای تأمین نیاز و تبدیل آن به طرح یا پروژه، تعیین گزینه های مطلوب طرح یا پروژه (در صورت موجه بودن)، تعیین گزینه برتر با توجه به سودآوری اقتصادی، ملاحظات اجتماعی، زیست محیطی، ایمنی، فرهنگی، پدافند غیرعامل، عدالت و غیره.

25- طراحی پایه: بخشی از فرایند مطالعات توجیهی که بر مبنای سیمای کلی طرح یا پروژه و با بررسی کامل و میدانی و انتخاب دانش فنی مناسب (در صورت نیاز) و انجام محاسبات مهندسی، مشخصات اجزای اصلی طرح یا پروژه و احجام کار تعیین می شود.

26- طراحی تفصیلی: فرآیندی که بر اساس نتایج طراحی پایه و انجام محاسبات مهندسی، مشخصات و جزئیات اجرایی طرح یا پروژه در بخش های مختلف، طراحی شده و مدارک لازم برای عملیات اجرایی و نصب و راه اندازی تهیه می شود.

27- ضوابط و معیارهای فنی، مالی و قراردادی: مجموعه ای شامل مشخصات فنی، روش ها ضوابط و دستورالعمل های مربوط به دوره عمر پروژه که بر اساس اصول علمی، فنی، مالی و قراردادی موجود و با هدف افزایش بهره وری و صرفه اقتصادی و با توجه به فناوری های روز تدوین می شوند.

28- ضوابط و معیارهای لازم الاجرا: ضوابطی که از سوی سازمان یا با تشخیص سازمان توسط دستگاه های مرکزی ابلاغ می شوند و رعایت آن ها از سوی تمام عوامل نظام، الزامی است.

29- ضوابط و معیارهای راهنما(اختیاری): ضوابطی که از سوی سازمان یا با تشخیص سازمان توسط دستگاه های مرکزی به عنوان راهنما برای دستگاه و سایر عوامل نظام، تهیه و ابلاغ می شوند و در صورت عدم برخورداری دستگاه از ضابطه خاص، این ضوابط لازم الاجرا می باشند.

30- نشریه فنی: مستندات، معیارها، گزارش ها و نتیجه پژوهش های فنی که بدون ابلاغ و از طریق سامانه نظام منتشر می شود.

31- اثربخشی طرح/پروژه: تعریف و انتخاب طرح ها/پروژه های درست و اولویت بندی شده در جهت پاسخ به تحقق اهداف طرح برآمده از آمایش سرزمین، برنامه های توسعه و سایر اسناد بالادستی کشور.

32- کارآمدی طرح / پروژه : اجرای طرح ها/پروژه ها مطابق با زمان، هزینه، کیفیت و محدوده از قبل تعیین شده به منظور تحقق اهداف طرح بالادستی.

ماده 2- هدف از تصویب این سند، افزایش اثربخشی و کارآمدی طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری و ساخت و ساز کشور مبتنی بر بهینه سازی شاخص های قیمت تمام شده، کیفیت و زمان اجرا با به کارگیری فرایندها، ضوابط و دستورالعمل های تعریف شده در دامنه کاربرد این سند و همچنین ایجاد یکپارچگی در حوزه نظام با مشارکت دستگاه و نهادها و رعایت الزامات آن ها و تبیین نقش راهبری و تنظیم گری سازمان است.

ماده 3- تمام دستگاه هایی که به نحوی از وجوه عمومی استفاده می کنند مشمول این سند می باشند و عملیات بهره برداری طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری و ساخت و ساز واجد اعتبار تملک دارایی های سرمایه ای یا سایر اعتبارات از وجوه عمومی (از جمله پروژه های مشارکت عمومی - خصوصی) را شامل می شود.

تبصره - پروژه های موضوع جزء (11- 3) بند (11) ماده (1) این سند در دامنه کاربرد این سند نیستند ولی موظف به رعایت مقررات، ضوابط و معیارهای دستگاه یا نهادهای مربوط (از جمله قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب 1374) هستند.

ماده 4- عوامل، اصول، برنامه ها، فرایندها و اسناد مربوط به هر یک از زیرنظام ها با هدف افزایش اثربخشی و کارآمدی، ارتقای نظام موجود به نظام و تعیین نقش ها و وظایف نهادهای دست اندرکار در نظام و با اتکا به اصول اخلاق حرفه ای، مدیریت تعارض منافع، اصل شفافیت، ملاحظات بخشی و فرابخشی از جمله ملاحظات زیست محیطی و اجتماعی، مستندسازی، بهبود مستمر مهارت ها و دانش حرفه ای و مشارکت ذی نفعان به شرح زیر است:

1- کلان نظام پیدایش، پدیدآوری و بهره برداری: الزامات پیدایش، پدیدآوری و بهره برداری طرح ها و پروژه ها با هدف تعریف نظام مند طرح ها و پروژه ها، افزایش کیفیت مطالعات، بهینه سازی شاخص های قیمت تمام شده، کیفیت و زمان طرح ها و پروژه ها شامل موارد زیر می باشد:

1-1- مرحله پیدایش طرح/پروژه: مجموعه اقدامات لازم برای رسیدن به بهترین راه حل تبدیل تقاضا به طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری که تحت عنوان مطالعات توجیهی طرح/پروژه انجام می شود. مطالعات تدارک طرح/پروژه و طراحی پایه باید در این مرحله انجام شود. الزامات این مرحله به شرح زیر می باشد:

1-1-1- دستگاه های مرکزی مکلفند با هماهنگی سازمان نسبت به تهیه برنامه های عملیاتی بخش های مختلف در کشور مبتنی بر برنامه های توسعه اقدام نموده و پس از تأیید سازمان، آن را مبنای عمل (ضرورت ایجاد و تعیین اولویت) در پیشنهاد طرح ها/پروژه های جدید قرار دهند. تعریف طرح ها/پروژه ها در چهارچوب و ذیل برنامه های توسعه، سند آمایش سرزمین و سایر اسناد بالادستی مرتبط و بر اساس برنامه عملیاتی بخش مربوط، امکان پذیر می باشد.

1-1-2- دستگاه موظف است مطالعات مرحله پیدایش طرح ها/پروژه ها را توسط مشاور دارای گواهی نامه صلاحیت از سازمان، مطابق با ضوابط مربوط، با رعایت الزامات مدیریت تعارض منافع و در قالب قرارداد مشخص ثبت شده در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد)، موضوع ماده (50) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب 1395، انجام دهد.

1-1-3- خروجی مطالعات مرحله پیدایش طرح /پروژه باید حداقل شامل عنوان طرح ها/پروژه ها و عناوین زیرپروژه ها، نحوه تأمین مالی و روش اجرای هر پروژه (با بررسی روش های مختلف تأمین مالی و اجرا)، تحلیل مخاطرات گزینه های مختلف، محدوده کار، منابع مورد نیاز، برنامه زمانی، تقدم و تأخر انجام کار، هزینه ها و الزامات بهره برداری از جمله مشخصات تجهیزات و ماشین آلات مورد نیاز بهره برداری باشد.

1-1-4- خروجی هر قسمت از مطالعات پیدایش باید با ضوابط و مقررات نافذ در زمان مطالعه از جمله سرانه و قیمت های متعارف تعیین شده (ثرم)، مطابقت داشته باشد.

1-1-5 - انجام مطالعات مهندسی ارزش مطابق با ضوابط ابلاغی (از جمله مجموعه دستورالعمل های مطالعات مهندسی ارزش در دوره پیش از عملیات اجرا و ساخت) در این مرحله الزامی است.

1-1-6 - خلاصه گزارش های توجیهی (حداقل شامل موارد ذکرشده در بند (1-1-3) این ماده) طرح ها/پروژه های تأییدشده در چهارچوب ماده (23) قانون الحاق (2) یا ماده (87) قانون، در پایگاه اطلاع رسانی مربوط به گونه ای درج می شود که مبنای اطلاعات ورودی به سامانه جامع بودجه سازمان باشد.

1-1-7- با اخذ مصوبه موضوع ماده (23) قانون الحاق (2) در خصوص طرح ها/پروژه های تملک دارایی های سرمایه ای یا مصوبه موضوع ماده (87) قانون برای طرح ها/پروژه های سرمایه گذاری شرکت های دولتی از محل منابع داخلی یا تأییدیه متناظر آن برای سایر پروژه ها، مرحله پیدایش طرح و پروژه پایان می یابد.

1-1-8 - سازمان موظف است پس از ابلاغ این سند حداکثر تا دو سال، دستورالعمل های مربوط به نحوه انجام مطالعات مرحله پیدایش طرح ها و پروژه ها در حوزه های پُرکاربرد (با تشخیص سازمان) را تهیه و ابلاغ نماید.

1-2- مرحله پدیدآوری پروژه: مرحله پدیدآوری شامل طراحی تفصیلی، ساخت، راه اندازی و بهره برداری اولیه (آزمایشی) طرح ها یا پروژه های طرح بوده و الزامات زیر بر آن حاکم است:

1-2-1- برآورد هزینه اقلام قابل تحویل در طراحی تفصیلی، باید در چهارچوب قیمت های متعارف تعیین شده (ثرم) (موضوع بند (2-1) این ماده) و ضوابط و مقررات مربوط باشد. در صورت فقدان قیمت های متعارف ابلاغی سازمان، مشاور پروژه باید در چهارچوب فهرست های بهای پایه/خاص مربوط، برآورد هزینه اقلام

قابل تحویل را در قالب فهرست بهای تجمیعی همان پروژه (مطابق بند (2 - 1 - 2) این ماده) محاسبه نماید.

2-2-1- در مرحله پدیدآوری پروژه، کارفرما ملزم به رعایت روش تأمین مالی و روش اجرای پروژه/پروژه های طرح، مندرج در مصوبه موضوع ماده (23) قانون الحاق (2) برای پروژه های تملک دارایی های سرمایه ای یا مصوبه موضوع ماده (87) قانون برای طرح/پروژه های سرمایه گذاری شرکت های دولتی از محل منابع داخلی یا تأییدیه متناظر برای سایر پروژه های مشمول این سند، می باشد.

3-2-1- در زمان اجرای عملیات ساخت طرح/پروژه ها، باید برنامه زمان بندی اجرا (تقدم و تاخر اجرای پروژه ها / زیرپروژه ها)، موضوع مصوبه مرحله پیدایش، رعایت شود.

4-2-1- در اجرای عملیات ساخت پروژه رعایت ضوابط، مقررات و معیارهای مرتبط با توجه به دامنه کاربرد و نوع ابلاغ آن ها ضروری است.

5-2-1- در مرحله ساخت پروژه، کوچک ترین واحد قابل ارجاع به مشاور و پیمانکار، زیرپروژه بوده و ارجاع واحد کوچک تر از زیرپروژه ممنوع است.

6-2-1- در فرایند ارجاع کار، باید ساختار شکست کار تا اقلام قابل تحویل مشخص شده و سهم فیزیکی و ریالی هریک از آن ها (موضوع بند 2-1-2) در اسناد ارجاع کار تعیین شود.

7-2-1- در مرحله ساخت پروژه، پرداخت هزینه اجرای کار بر اساس فهرست بهای تجمیعی پروژه، انجام می شود.

8-2-1- دستگاه باید در مرحله پدیدآوری و قبل از تحویل موقت پروژه، دستورالعمل های مربوط به بهره برداری و نگهداری از پروژه را با مشارکت دستگاه بهره بردار تهیه نماید تا ملاک عمل برای بهره برداری باشد.

3-1- مرحله بهره برداری طرح و پروژه: مرحله بهره برداری پس از راه اندازی و بهره برداری اولیه پروژه است و شامل نگهداری و تعمیرات تا برجیدن پروژه می باشد.

11-3-1- دستگاه های مرکزی، دستورالعمل های مرتبط با دوره بهره برداری طرح و پروژه حوزه تخصصی خود را ذیل تفاهم نامه (موضوع ماده 6) تهیه و ملاک عمل قرار می دهند.

1-3-2- دستگاه بهره بردار موظف به رعایت دستورالعمل های بهره برداری (موضوع بند 1-3-1) و الزامات بهره برداری تعیین شده در مطالعات پیدایش و پدیدآوری پروژه (موضوع بندهای 1-1-3 و 2-1-8) است.

2- زیرنظام ضوابط مالی و قراردادی: شامل موارد زیر و سایر مواردی است که در قالب دستورالعمل های ابلاغی با هدف شفاف سازی در جهت پیشگیری از بروز اختلافات، مدیریت هزینه، بهینه سازی اقتصادی طرح ها و ایجاد بستر مشارکت ذی نفعان ابلاغ می شوند:

2-1- فهرس بها:

2-1-1- فهرست بهای کلان: فهرستی که بر اساس آن برآورد هزینه اجرای پروژه، بر اساس بهای واحد زیرپروژه های آن محاسبه می شود. سازمان با مشارکت عوامل نظام، فهرست های بهای کلان را با در نظر گرفتن فناوری ساخت به روز در رشته های مختلف، تهیه و ابلاغ می کند تا برای پایش (کنترل) برآورد پروژه ها، برنامه و بودجه ریزی و پایش (کنترل) قیمت تمام شده استفاده گردد.

2-1-2- فهرست بهای تجمیعی: فهرستی که براساس آن برآورد هزینه اجرای اقلام قابل تحویل (تحویل شدنی های) یک کار براساس بهای واحد هریک از فعالیت های آن کار و در چهارچوب ابلاغی سازمان محاسبه می شود. مشاور (حسب مورد کارفرما) فهرست بهای تجمیعی مختص به هر پروژه که برگرفته از برآورد تهیه شده با استفاده از فهرست بهای پایه یا خاص است را تهیه کرده و پس از امضای کارفرما برای ارجاع کار و پرداخت به پیمانکار ملاک عمل قرار می گیرد.

2-1-3- فهرست بهای پایه: فهرستی که بر اساس آن برآورد هزینه اجرای هر یک از فعالیت های پروژه (آخرین سطح ساختار شکست کار) بر اساس واحد بهای پایه آن محاسبه می شود. دستگاه های مرکزی با

همکاری سازمان و مطابق با دستورالعملی که سازمان ابلاغ می کند و در چهارچوب تفاهم نامه فیما بین، فهرست بهای پایه مرتبط با حوزه کاری خود را حتی الامکان با بهره گیری از داده ها و اطلاعات مراجع رسمی (از جمله مرکز آمار ایران) تهیه می کنند و پس از تصویب شورای عالی فنی توسط سازمان ابلاغ می شود و در کارهای مرتبط دستگاه ملاک عمل قرار می گیرد.

تبصره 1- در صورت وجود محدودیت در دستگاه های مرکزی به تشخیص سازمان، فهرست های بهای پایه توسط سازمان تهیه و پس از تصویب شورای عالی فنی ابلاغ می شود.

تبصره 2- برای کارهایی که به علت ویژگی های منحصربه فرد آن، تهیه فهرست بهای پایه در چهارچوب ضوابط موجود امکان پذیر نباشد، دستگاه مرکزی، فهرست بهای خاص را تهیه و پس از تصویب شورای عالی فنی به دستگاه زیرمجموعه خود و سایر دستگاه با تشخیص سازمان برای استفاده در تهیه برآورد اجرای کارهای مشابه ابلاغ می کند.

2-2. هزینه/حق الزحمه خدمات مشاوره: سازمان دستورالعمل نحوه محاسبه هزینه/حق الزحمه خدمات مشاوره را در مراحل مختلف دوره عمر طرح و پروژه تهیه و ابلاغ می نماید. دستگاه های مرکزی با همکاری سازمان و با دستورالعملی که سازمان ابلاغ می کند و در چهارچوب تفاهم نامه فیما بین، تعرفه مرتبط با موضوعات کاری دستگاه مربوط را تهیه و پس از طی مراحل تصویب در شورای عالی فنی توسط سازمان ابلاغ می شود.

تبصره - تهیه تعرفه خدمات مشاوره مورد نیاز بیش از یک دستگاه مرکزی یا فاقد دستگاه مرکزی مشخص، به تشخیص سازمان می تواند به یک دستگاه مرکزی واگذار و یا رأساً توسط سازمان انجام و ابلاغ شود. همچنین در صورت محدودیت دستگاه مرکزی، سازمان تعرفه خدمات مشاوره را تهیه و ابلاغ نماید.

2-3. شرح خدمات همسان مشاوره: دستگاه های مرکزی مطابق دستورالعمل ابلاغی سازمان در قالب تفاهم نامه، شرح خدمات همسان مورد نیاز رشته های تخصصی خود را با همکاری سازمان و ذی نفعان و با در نظر گرفتن فناوری ساخت به روز در هر رشته، تهیه و ابلاغ نمایند.

2-4. سازمان موظف است دستورالعمل های مربوط به نحوه به روزرسانی و فرایند تهیه فهرست های بها و به روزرسانی هزینه اجرا و خدمات در بستر سامانه ملی برخط فهرست بها و تعدیل را تهیه و ابلاغ نماید؛ به گونه ای که دستگاه های مرکزی، مرکز آمار ایران و مراجع رسمی تولید داده در قالب دستورالعمل مذکور داده های خود را در سامانه به اشتراک گذاشته و به خروجی های مورد نیاز خود دسترسی داشته باشند.

2-5. سازمان و دستگاه های مرکزی در فرایند تهیه ضوابط و دستورالعمل های مالی و قراردادی، از ظرفیت تشکل های مهندسی، صنفی و حرفه ای ذی ربط استفاده نمایند.

3- زیرنظام ضوابط و معیارهای فنی: این زیرنظام با هدف ارتقای کیفیت، ایمنی، آسایش و صرفه اقتصادی و با توجه به عوامل محیط زیستی، مصرف انرژی و فناوری های روز و در چهارچوب دستورالعمل تدوین و ابلاغ اسناد فنی (موضوع بند 3-2)، شامل الزامات زیر است:

3-1. دستگاه های مرکزی که در حوزه های تخصصی خود درخواست تهیه ضوابط و معیارهای فنی با همکاری سایر ذی نفعان آن حوزه را دارند یا به موجب قانون عهده دار این وظیفه هستند، باید در قالب تفاهم نامه ای (موضوع ماده 6)) با سازمان مشتمل بر فرایند انجام کار، نقش و مسئولیت عوامل مختلف، نحوه احصا و اولویت بندی عناوین ضوابط فنی، تعیین ابلاغ کننده (بالاترین مقام دستگاه های مرکزی یا رئیس سازمان) را برای هر ضابطه اقدام نمایند. در این حالت، مسئولیت محتوای تهیه شده، تفسیر، اصلاح و بازنگری این دسته از ضوابط و معیارهای فنی با دستگاه های مرکزی است.

تبصره - تهیه ضوابط و معیارهای فنی مورد نیاز بیش از یک دستگاه مرکزی یا فاقد دستگاه مرکزی مشخص، به تشخیص سازمان می تواند به یک دستگاه مرکزی واگذار شود و یا رأساً توسط سازمان انجام و ابلاغ شود. همچنین سازمان در صورت ضرورت، ضوابط و معیارهای فنی موضوع این تبصره را به مراجع ذی ربط جهت تصویب پیشنهاد می نماید.

2-3. به منظور ایجاد وحدت رویه تهیه ضوابط و معیارهای فنی توسط دستگاه های مرکزی مختلف، دستورالعمل تدوین و ابلاغ اسناد فنی ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این سند توسط سازمان تهیه و ابلاغ می شود.

3-3. در ابلاغ ضوابط و معیارهای فنی لازم الاجرا، حداقل باید (3) ماه، بین تاریخ ابلاغ و تاریخ لازم الاجرا بودن آن ها، زمان در نظر گرفته شود.

3-4. دستگاه های مرکزی و سازمان در فرآیند تهیه ضوابط و معیار های فنی از ظرفیت شکل های مهندسی، صنفی و حرفه ای ذی ربط استفاده نمایند.

4. زیرنظام مدیریت ادعا و حل اختلاف: به منظور ساماندهی مدیریت ادعاها و حل اختلافات قراردادی میان عوامل مختلف در دوره عمر پروژه ها و کاهش تأخیر در حل اختلافات قراردادی و داوری، الزامات زیر باید رعایت شود:

4-1. سازمان، متن های همسان قرارداد مربوط به دوره های پیدایش، پدیدآوری و بهره برداری طرح ها و پروژه ها را به گونه ای طراحی و ابلاغ می نماید که حتی الامکان رسیدگی و حل و فصل اختلافات از طریق ارجاع به مرجع حل اختلاف مورد توافق در زمان وقوع، الزامی و مستندسازی شود.

4-2. وجود اختلافات نباید باعث توقف در برنامه زمانی انجام کارهای پروژه شود.

4-3. در قراردادهای منعقد شده از محل اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای، شورای عالی فنی مطابق شیوه نامه داوری خود نسبت به رسیدگی به اختلافات در چهارچوب قوانین، مقررات و قرارداد اقدام می نماید و پذیرش داوری شورا، به منزله پذیرش شیوه نامه داوری مرجع یادشده از سوی طرفین است.

4-4. سازمان با همکاری معاونت حقوقی رئیس جمهور، دستورالعمل سازش و حل اختلافات قراردادی، مشتمل بر نحوه استفاده از کارشناس (یا هیئت کارشناسی) مرضی الطرفین و جایگاه شورای فنی استان ها را در چهارچوب قوانین مربوط به صورت یکپارچه برای تمامی قراردادهای همسان ابلاغی، تهیه و ابلاغ می کند.

5 - زیرنظام مستندسازی و مدیریت دانش: این زیرنظام با هدف هماهنگ سازی، یکپارچه سازی اطلاعات و اطلاع رسانی مناسب در دوره عمر پروژه، از طریق اقدامات زیر پیاده سازی می شود:

5-1. اسنادی که مطابق تفاهم نامه توسط سازمان یا دستگاه مرکزی تهیه یا ابلاغ می شوند، الزاماً از طریق سامانه نظام، انتشار می یابد.

5-2. سازمان دستورالعمل مستندسازی یکپارچه و ساماندهی مدارک، نقشه ها، آمار و اطلاعات مالی و قراردادی که در دوره عمر پروژه ها تولید می شوند را با تأکید بر هوشمند سازی در بستر الکترونیکی فرایندها و مبتنی بر اصول زیر ابلاغ می نماید:

5-2-1. مستندسازی آمار و اطلاعات پروژه ها در بستر پایگاه اطلاعات قراردادهای کشور و سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد)، موضوع ماده (50) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب 1395، مطابق با ضوابط قانونی مربوط انجام شود.

5-2-2. امکان استخراج شاخص های کارآمدی اجرای قراردادهای طرح ها و پروژه ها فراهم باشد.

5-3. سازمان با همکاری دستگاه های مرکزی، ارتباط لازم میان سامانه های حوزه نظام (مانند سامانه نظام، ساجات، سافات، ستاد، پایگاه اطلاعات قراردادهای کشور و سایر سامانه های مرتبط دستگاه در دوره عمر طرح/پروژه) را با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی مصوب 1401 و بند (ت) ماده (107) قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران مصوب 1403 به گونه ای برقرار نماید تا ضمن ایجاد هم افزایی، از انباشتگی داده و عملیات تکراری و توسعه بی رویه سامانه ها در این حوزه جلوگیری شود.

6 - زیرنظام ارزیابی، اولویت بندی و پایش طرح ها و پروژه ها: با هدف ارزیابی، سازماندهی، مدیریت هزینه و بهینه سازی طرح ها و پروژه ها و ارائه بازخورد به ذینفعان مختلف آن ها، اقدامات زیر انجام می شود:

6-1. دستگاه های مرکزی باید در مورد طرح ها/پروژه های موجود، ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این سند، ساختار شکست طرح ها تا سطح زیرپروژه را تهیه نمایند.

6-2. دستگاه های مرکزی ظرف دو سال از تاریخ ابلاغ این سند، ملزم به یکپارچه سازی سامانه های مدیریت پروژه های خود در چهارچوب موضوع بند (5 - 2) این ماده می باشند، به گونه ای که امکان اخذ شاخص های اثربخشی و کارآمدی طرح ها و پروژه ها، میزان پیشرفت ریالی و فیزیکی آن ها و امکان برقراری پیشخوان (داشبورد) مدیریتی برای سطوح مختلف تصمیم گیری و سیاست گذاری سازمان و دستگاه های مرکزی فراهم شود.

6-3. دستگاه های مرکزی تا دو سال از تاریخ ابلاغ این سند، باید سالانه حداقل ده درصد (10%) و در چهار سال بعد، سالانه بیست درصد (20%) تعداد پروژه های نیمه تمام مجموعه خود (بر اساس اولویت بندی موضوع بند 6-4) را با به کارگیری روش هایی همانند مهندسی ارزش و مطالعات توجیهی مشارکت پذیری تعیین تکلیف نموده و براساس نتایج حاصله نسبت به ارائه پیشنهاد توقف، تغییر کاربری، تغییر روش اجرا، تغییر روش تأمین مالی (از جمله شامل مشارکت عمومی - خصوصی) یا انجام مجدد مطالعات پیدایش اقدام نمایند.

6-4. سازمان ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این سند، دستورالعمل نحوه اولویت بندی طرح ها/پروژه های تملک دارایی های سرمایه ای را به منظور استفاده در تخصیص اعتبارات و تهیه لوايح بودجه سنواتی تهیه می نماید.

7- زیرنظام تشخیص صلاحیت (احراز ویژگی) و سلب صلاحیت عوامل نظام: با هدف به کارگیری عوامل توانمند و صاحب صلاحیت در دوره عمر طرح ها و پروژه ها و رعایت اصول اخلاق حرفه ای، ضوابط احراز صلاحیت عوامل نظام شامل کارفرمایان، مجریان طرح ها، مشاوران، مدیران طرح و پیمانکاران، با رعایت بند (9) این ماده، شامل موارد زیر است:

7-1. توانایی سازمانی کارفرمایان: دستورالعمل تعیین الزامات سازمانی کارفرما ظرف یک سال از سوی سازمان تهیه و ابلاغ می شود و دستگاه های مرکزی در ایفای نقش کارفرما یا تعیین کارفرما ملزم به رعایت آن هستند. در صورت عدم احراز توانایی سازمانی، کارفرما ملزم به استفاده از «خدمات مدیریت طرح» می باشد.

7-2. صلاحیت مجریان طرح ها: سازمان تا شش ماه از تاریخ ابلاغ این سند، دستورالعمل لازم الاجرا برای نحوه انتخاب مجریان طرح ها متناسب با گروه بندی پروژه ها و توان اجرایی مجریان طرح ها/پروژه ها و با لحاظ نمودن دارا بودن شاخص هایی از جمله دانش حقوقی و مدیریتی، سوابق حرفه ای، دانش مدیریت پروژه و سایر ویژگی های لازم را تهیه و ابلاغ می نماید و کارفرما در انتخاب مجری طرح موظف به رعایت آن می باشد.

7-3. صلاحیت سایر عوامل نظام: نحوه احراز و سلب صلاحیت عوامل نظام با توجه به شاخص هایی مانند دانش لازم، سوابق و تجربه کاری، توان مالی و مدیریتی، پایبندی به اصول اخلاق حرفه ای و ارزشیابی عوامل، بر اساس آیین نامه هایی است که از سوی سازمان تهیه و به تصویب هیئت وزیران می رسد. فهرست عوامل یادشده و ظرفیت آن ها از طریق سامانه اطلاعات عوامل نظام سازمان اطلاع رسانی می شود و تنها مرجع پایش (کنترل) صلاحیت و ظرفیت عوامل در واگذاری کارها در پروژه ها و طرح های سرمایه گذاری می باشد.

8 - زیرنظام ارجاع کار: سازمان به منظور تسهیل فرایند ارجاع کار، شفاف سازی، انتخاب بهینه، مدیریت تعارض منافع و رعایت اصل رقابت منصفانه و عادلانه، ضوابط مربوط به ارجاع کار را با اخذ نظر مشورتی دستگاه های مرکزی و تشکل های صنفی ذی ربط در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط تهیه، به روزرسانی و ابلاغ می نماید.

9- زیرنظام آموزش و ترویج ضوابط: هدف از این زیرنظام، ارتقای آموزش و توسعه مهارت ها و فناوری های نوین در بخش مهندسی و ترویج ضوابط ابلاغی می باشد.

9-1. سازمان در قالب تفاهم نامه با دستگاه های مرکزی و سایر مراکز مرتبط و با لحاظ استفاده حداکثری از ظرفیت سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، بخش خصوصی و تعاونی های ذی ربط، باید نسبت به برنامه ریزی و راهبری آموزش و ترویج ضوابط و اخلاق حرفه ای اقدام کند. صلاحیت عوامل نظام، مشروط به گذراندن دوره ها یا موفقیت در آزمون های نظام آموزش و ترویج ضوابط طبق دستورالعمل های سازمان است.

9-2. راهبری برنامه های آموزشی تخصصی برای عوامل نظام در زمینه های فنی و مدیریتی، ترویج و استفاده از فناوری های نوین (ازجمله هوش مصنوعی) و صنعتی سازی، حمایت از پروژه های تحقیق و توسعه در بخش مهندسی به گونه ای باشد که زمینه بهبود کیفیت خدمات و توانمند نمودن بخش خصوصی برای حضور در بازارهای بین المللی و صدور خدمات فنی مهندسی فراهم شود.

10- زیرنظام تأمین مالی و مشارکت عمومی - خصوصی: هدف از این زیرنظام، استقرار و سازماندهی سازوکارهایی است که امکان استفاده از ظرفیت های فنی و همچنین اعتباری و مالی پایدار بخش عمومی و غیردولتی (بخش خصوصی) را برای اجرا و بهره برداری از پروژه های توسعه ای فراهم نموده و با وضع

مقررات و ضوابط ویژه و همچنین نظارت و پایش (کنترل) تخصصی، مسیر مشارکت سرمایه گذاران بخش خصوصی را در این حوزه هموار نماید.

10-1. طرح ها و پروژه هایی که بخشی از منابع آن از محل منابع داخلی دستگاه یا بخش غیردولتی تأمین می شود در فرآیند پیدایش و تخصیص اعتبار با رعایت ماده (30) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب 1351 در اولویت می باشند.

10-2. سازمان شرایط عمومی همسان قراردادی را برای روش های پرکاربرد تأمین مالی پروژه ها، تهیه و ابلاغ می نماید.

10-3. دستگاه باید برای پروژه های جدید، نیمه تمام و در حال بهره برداری خود، میزان سازگاری طرح/پروژه ها با الگوی مشارکت عمومی - خصوصی را مطابق با فرایند تعریف شده در ضابطه شماره (883) ابلاغی سازمان (موضوع بخشنامه شماره 208012/1403 مورخ 1403/5/2) تعیین نماید و برای پروژه هایی که دارای سازگاری با روش مشارکت می باشند، فرایند انتخاب بخش غیردولتی را مطابق مقررات مربوط اجرایی نماید.

10-4. دستگاه موظف است شناسنامه طرح/پروژه برای پروژه های نیمه تمام قابل واگذاری از طریق مشارکت عمومی - خصوصی خود را بر مبنای چارچوب پیشنهادی سازمان تهیه و منتشر نماید.

10-5. برنامه تجهیز منابع و توسعه مشارکت عمومی - خصوصی و ظرفیت سازی در بخش های عمومی - خصوصی تدوین شود.

10-6. ساختار و سازوکار مناسب مبتنی بر حضور نظام مند نمایندگان ذی نفعان اصلی از جمله تشکلهای ذی ربط بخش خصوصی با هدف ایجاد ظرفیت های علمی و فنی و تجمیع توانمندی های لازم برای انجام کارشناسی و تصمیم سازی ایجاد شود.

10-7. ارزیابی و پایش (کنترل) منظم امور مرتبط با حوزه مشارکت عمومی - خصوصی در تمامی زمینه ها و جوانب مختلف از جمله حقوقی، قراردادی، نظارتی و اجرایی انجام شود.

10-8. هماهنگی و سازماندهی همکاری با سایر سازمان ها و نهادهای مرتبط با حوزه سرمایه گذاری از جمله نهادهای مالی و اعتباری و بانکی به منظور جلب مشارکت سرمایه گذاران در پروژه های عمرانی و ساخت و ساز ایجاد شود.

ماده 5 - ارزیابی تحقق اهداف نظام: به منظور ارزیابی تحقق اهداف نظام مبنی بر ارتقای اثربخشی و کارآمدی طرح ها و پروژه ها، اهداف کمی و کیفی در طول اجرای این سند به شرح زیر تبیین می شود:

1- اهداف حوزه اثربخشی و کارآمدی: اهداف حوزه اثربخشی و کارآمدی مرحله ساخت (اجرا) طرح ها و پروژه ها به شرح زیر است:

1-1. دستگاه باید پس از ابلاغ این سند در ابتدای هر سال، نسبت به محاسبه شاخص های اثربخشی و کارآمدی (بهره وری) مرحله ساخت (اجرا) طرح ها و پروژه های ملی و استانی خود (موضوع بند (2) این ماده) اقدام نموده و نتایج آن را تا پایان خرداد همان سال به سازمان و یا سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (حسب مورد) ارسال نمایند.

1-2. دستگاه باید در سه سال اول پس از ابلاغ این سند، شاخص های زمان و هزینه (موضوع بندهای (2-1) و (2-2) این ماده) را برای بیست درصد (20%) پروژه های ملی اولویت دار خود (بر اساس اسناد بالادستی و پیشرفت پروژه) که شاخص های بزرگ تر از (یک) دارند، بیست درصد (20%) کاهش دهند و از سال (چهارم) به گونه ای عمل نمایند تا در سال دهم پس از ابلاغ سند شاخص های زمان و هزینه برای پروژه های ملی، بزرگ تر از یک نباشد. دستگاه مرکزی، اطلاعات مربوط به این شاخص ها را به صورت سالانه از واحدهای تابع خود جمع آوری کرده و گزارش آن را به سازمان ارسال می نماید.

2- شاخص های حوزه اثربخشی و کارآمدی:

1-2-1. شاخص زمان: نسبت مدت واقعی سپری شده به مدت پیش بینی شده برای تحقق پیشرفت ریالی مشخص.

2-2. شاخص هزینه: نسبت مبلغ هزینه تمام شده برای کار انجام شده به برآورد اجرای کار انجام شده طبق برنامه زمان بندی (به قیمت روز در زمان ارزیابی).

2-3. شاخص هزینه - زمان: نسبت هزینه تمام شده کار انجام شده (به قیمت روز) به جمع هزینه آن عملیات بر اساس فهرست بها و مقادیر منضم به پیمان یا پیمان های پروژه.

2-4. شاخص کیفیت: شاخص کیفیت اجرای پروژه مطابق با ضوابط مرتبط (در صورت وجود).

2-5. شاخص های سودآوری طرح: از قبیل ارزش خالص کنونی مالی طرح، ارزش خالص کنونی اقتصادی طرح، نرخ بازده داخلی مالی طرح و نرخ بازده اقتصادی طرح.

2-6. شاخص های اختصاصی طرح: چنانچه در موافقت نامه مبادله شده با سازمان (یا سند رسمی مشابه در نهادهای عمومی) برای اثربخشی طرح، شاخص اختصاصی تعریف شده باشد.

2-7. شاخص نقدینگی عملیاتی سالانه: نسبت نقدینگی تأمین شده واقعی در هر سال به نقدینگی مورد نیاز مطابق برنامه زمان بندی مصوب در هر سال.

ماده 6 - چهارچوب همکاری عوامل در راهبری نظام: به منظور مدیریت و راهبری طرح ها و پروژه ها، استقرار نظام، ایجاد یکپارچگی و نیز تعیین نقش و مسئولیت سازمان، تشکلهای مهندسی، صنفی و حرفه ای کشور و دستگاه های مرکزی در این حوزه، سازمان، تفاهم نامه ای را با هریک از دستگاه های مرکزی و همچنین تشکلهای مهندسی، صنفی و حرفه ای و با رعایت موارد زیر مبادله می کند:

1- الزامات تفاهم نامه:

1-1. سازمان با هماهنگی دستگاه های مرکزی، تا دو سال پس از ابلاغ سند، برنامه زمان بندی به صورت اولویت بندی شده را برای بررسی و مبادله تفاهم نامه با دستگاه های مرکزی، تهیه می نماید.

1-2. دستگاه های مرکزی، ضمن هماهنگی با سازمان و حوزه های مرتبط خود، با رعایت قوانین و ملاحظات بالادستی و با توجه به موارد زیر تفاهم نامه را تهیه نموده و برای بررسی و تصویب به سازمان ارسال می نماید:

1-2-1. دستگاه مرکزی پس از نیازسنجی و نظرخواهی از واحدهای تابع خود و تشکلهای مهندسی، صنفی و حرفه ای ذی ربط و بررسی مقررات مرتبط، تفاهم نامه را برای دوره زمانی (3 تا 5) سال به تفکیک رشته تخصصی تهیه و به سازمان ارسال می کند.

1-2-2. حفظ یکپارچگی نظام در حوزه های تخصصی واحدهای تابع هر دستگاه مرکزی بر عهده آن دستگاه است.

1-3. دستگاه مرکزی فهرست اولویت بندی شده ضوابط و دستورالعمل های فنی، مالی و قراردادی را با رعایت مفاد ماده (4) این سند، همراه با مشخصات ضوابط یادشده مانند عنوان، شناسه(کد) عنوان، اولویت، ضرورت تهیه، هدف، رئوس کلی مطالب ضوابط، برنامه زمانی تهیه ضوابط و برآورد اعتبارات مورد نیاز آن ها به همراه نقش و مسئولیت عوامل نظام، برای سازمان ارسال می کند تا پس از تأیید سازمان، ملاک عمل قرار گیرد.

2- برنامه ها و اقدام ها: دستگاه های مرکزی برنامه زمانی اقدامات تعیین شده در این سند را که حداقل شامل موارد زیر است، در قالب تفاهم نامه به سازمان ارائه می کنند تا پس از تصویب و ابلاغ سازمان ملاک عمل قرار گیرد:

1-2. برنامه آموزش و ترویج.

2-2. برنامه کسب بازخورد از ضوابط فنی، مالی و قراردادی در حوزه دستگاه.

2-3. طبقه بندی پروژه های واحدهای تابع خود در هر رشته تخصصی بر اساس فراوانی آن ها.

2-4. برنامه پایش و ارزیابی اثربخشی و کارآمدی طرح ها و پروژه ها.

2-5. شیوه نامه ارزیابی و پایش دوره ای تفاهم نامه ها

ماده 7- الزامات تکمیلی

1- سازمان، دستورالعمل ها، ضوابط و راهنماهای مورد نیاز این سند را با همکاری دستگاه های مرکزی و تشکل های مهندسی، صنفی و حرفه ای ذی ربط تهیه و ابلاغ می نماید. نظارت و ارزیابی بر حسن اجرای برنامه ها، الزامات و اصول این سند و ارائه اصلاحات لازم بر عهده سازمان خواهد بود که با مشورت تشکل های مهندسی، صنفی و حرفه ای کشور و حسب موضوع با دستگاه های مرکزی صورت می پذیرد. رفع ابهام و پاسخگویی به سؤالات و ابهامات احتمالی این سند به عهده سازمان است.

2- چنانچه مفادی از این دستورالعمل ها و ضوابطی که به استناد آیین نامه های نظام فنی و اجرایی سال های قبل ابلاغ شده است در مغایرت با ضوابط و مقررات دستگاه بوده و نیاز دستگاه را تکافو ننماید، موارد به سازمان اعلام می شود تا در صورت لزوم نسبت به اصلاح آن اقدام گردد.

3- به منظور ایجاد یکپارچگی در نظام و همسوسازی نظامات مهندسی با آن، سازمان موظف است با همکاری دستگاه ذی ربط و سازمان های نظام مهندسی و صنفی، حداکثر ظرف سه سال از تاریخ ابلاغ این سند، حسب مورد آیین نامه یا لایحه یکپارچگی نظامات را تدوین و جهت تصویب و سیر مراحل قانونی به هیئت وزیران ارائه نماید.

4- اختیارات شورای فنی استان مندرج در آیین نامه روش کار شورای فنی استان در لایحه قانونی واگذاری اختیارات فنی به استان ها مصوب 1358 شورای انقلاب به دامنه کاربرد مندرج در ماده (3) این سند تسری می یابد.

5 - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مجاز است واحد درسی معرفی نظام در رشته های دانشگاهی مهندسی و ضوابط فنی اختصاصی مربوط به نظام را در سرفصل های دروس رشته های دانشگاهی مرتبط اضافه نماید.

معاون اول رئیس جمهور - محمدرضا عارف